1

श्रीगणेशाये नमः॥ श्री [illegible] गुरु नरसी [illegible]

पै नमः॥ श्रीरामजय राम जय जय राम॥ ॐ नमो [illegible] गुरु [illegible]

विश्वास बाह्य तु चित्स्वरूपा॥ तुझें निर्धारिता स्वरूप पाहो [illegible] ते पुष्पव्यर्थ॥

चराचर जे सावेवे॥ ते तुज अपरूपाचे आव्यव॥ जिव [illegible] हे तु झि मा [illegible]

द्वैयवैभव पै तुझें॥१॥ पूत उतचि दिससाकार॥ पुन पण ते चि निराकार॥

त अव्यय अक्षर॥ जगदाकार भाससि॥२॥ असावल दिस जे जग॥ निर्धा

रिताते तु सर्वंग॥ अगपा [illegible]॥ अनंग गाचा माग तुज माजि॥३॥

दृश्य जे तें न तुं न केसि॥ [illegible] तें होसि॥ होणें न होणें नाही तुजपासि॥

हें सा तु जगसि सद्गुरु॥४॥ [illegible] होउनि या दुरी॥ तुं पेक्षास बाह्य

आंतरी॥ बोलिको तुं चि [illegible] राचे [illegible] दज्ञा स्थित तु वक्ता॥५॥ उसपासो

नि गोडि दिसे॥ उसासु बाह्य [illegible] ॥ गोडिची माजि उसनसे॥ वे

दसि तुज तैसा॥ सोजन्य॥६॥ वेदाचा वक्ता तु होसि॥ वेदि प्रतिपादिजेतु

सासि॥ सेखि वेदासि नाकळसि॥ निःशब्द वाच्य सि गुरुराया॥८॥ जे विका

आनुहात ताचि ध्वनि॥ आस ध्वनि माझि [illegible] नी॥ तो अनुहात वाजविजे

ध्वनि॥ ये सना हि कोन्ही॥ वाज नर दिदा नत॥१०॥ जे वितु वेदाच्या वक्ता॥

सकळ शास्त्राच्या युक्ति दाना॥ तरि वेद शास्त्रा सदिना॥ तुं जेव क्षान बालवे

ज

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

म्हणो। नि तु केवळ नि शेष्टि॥ आणि शब्दा हा हि आ माई क अनुवादति। त्यव
चि घन कष्ठ सि॥ ११॥ तून कढ सिन ह्या॥ ऐसें युक्ति च्या तु चिद्गाना॥ ज्ञाना
हि चि स्या तु ज्ञाना॥ नव आ ज्ञान ना आसना॥ १२॥ जेथ आ ज्ञान ना नाहि। तेथे ज्ञा
ने पण काई॥ हो का मुख्य द्व नो वदि नाहि। तैं नो वरा पा हि म्हण कोण॥ १३॥ तु ज्ञा
ना ना आ ज्ञाना॥ तु वोध ना न बोळ वि गा ते बहु ना य कुछना॥ तु झि प्य ळ क्षनाल
क्षणा॥ १४॥ तु नी शब्द नि र्वि का र ... नि गु र्णी रा का रो धार॥ हे हि म्हण ना १इ
चि च्या र॥ तु जग दा को जग दा स ... दा का र तूं प्र त्ति ध॥ व्यति यि रोध को
।१।। ष्हा न बा चि द्वंद॥ पर ना हि मा प ... आ ति विरोध को ऱ्हा सि॥ १६॥ याव
रि सद्गुरु ना था॥ तु झ स्व र ... ते प सम सा म्य निज क था श्री भागवता ।१।
च्या ळ चि सि॥ १७॥ ते चि श्री भा ग व ता॥ ... वि सा व्ये आ ध्या या च्य प्रा ति॥ ठ ध
च पु सि लि निज ज्ञा नि॥ द्व द स मा प्ति उ पा वो॥ १८॥ उधव प्रश्न केला वाडा जे॥
... म ज्ञा नाच पुर कोण॥ तो श्री शुका सि ला ग ला गोउ नेण॥ पुर कोउ प रि हि
च॥ १९॥ आई को नि उ ध वा चि प्रश्नोक्ति॥ श्री शुक सु खा व ला चि ति॥ तो र
वि ध म्हण परि हि ति॥ तु स्व ता श्री पति म्हण उ ध वा सि॥ २०॥ वा ल ...
नि जा ... ति॥ ते जाणे ... वे सु ... ज्ञा नि॥ उ ध वे पु ...

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

श्रीपति स्वंतो शाला ॥ २१ ॥ तो शांति आणि निवृत्ति ॥ गेळे चो आध्या
प्रति ॥ अर्ईके रायापरिक्षिति ॥ निजुज सुकि सांगतेन ॥ २२ ॥ ऐक पांड
व कुळदिल्हका ॥ कौरव कुळि कुळदायेका ॥ शांति सि आधिकारिनु
निका ॥ निजात्मसुख सांघावया ॥ २३ ॥ साधावया ब्रह्मप्राप्ति ॥ तुस को
रु क श्रवणार्थी ॥ या लागि शांति निवृत्ति ॥ ऐक नृपति हरि सांगे ॥ २४ ॥
ते विसा आध्याई निरोपण ॥ हु जै नि [illegible] सो [illegible] चिल्हे मन ॥ सामनास्ति द्रुमा
ये पुर्ण ॥ तेचि श्री स्वरूप सांगे [illegible] मि तु गीता संरक्षण ॥ ते मनोज
याचे कारण ॥ प्रस्तुति जयाचे [illegible] ॥ सांगतु स्वपुर्णच्यो विसावि ॥ २५ ॥
सांगोनि या त्रिविध चित्गुण ॥ [illegible] दरविले निज निर्गुण ॥ हे गुण जया
चे निरोपण ॥ सुछ क्षण पर्यवसित [illegible] ॥ २६ ॥ सचि सावां आध्या दोयेया ॥
तो घडे घडित विरक्ते ॥ सांगोनि हे ल्लगिन ॥ स्त्रिया दि स्वमस्ता ॥ विशये माणु
॥ २७ ॥ सुण विशये प्रस्तुति मना ॥ याच हु चे समाधाना ॥ त्यो आध्याई वि
राई जना ॥ स्वमुख श्रीस्वरूप सांगेल ॥ २८ ॥ करूनिया सावधान ॥ श्रीमु
कु योगिंद्र आपण ॥ परिक्षिति सि कथा प्रसंधान ॥ निरोपण नीजपति ॥ २९ ॥
[illegible] ॥ श्रीशुकुवाच ॥ समेव मात्रां सिरु [illegible] चवन ॥ भागवंत सुरध्ये

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

॥ [illegible] ण॥ सभाजयन् नृपसवचा मुकुंद॥ स नामावभाषे श्रवणीय वीर्य॥१
टिका॥ शुकु ह्मणे परिक्षिति॥ ऐके कां निउधवा चि विनंती॥ वचनें तोषला श्रीपती॥ तो उधवासि प्र
ति बोधि॥ ३०॥ या परिक्षिति निसि जाण॥ करनि या सावधान॥ श्री शुक योगिंद्र आपण॥ सांगत सके
ळ चिन्य योगु॥ ३१॥ कोटि जन्मांतिके वळ॥ द्विज तपा विजे सकळ॥ हे महा पुन्याचे निज फळ
3 सकळ ते चि निफळ॥ हरि भक्तिविण॥ ३२॥ सदा सुफळ आव्याचा रुख॥ सावरि उपजकां
का वररुख॥ तो सफळीच निफळे देख॥ तेसे उत्तम लोक भजनेविण॥ ३३॥ ते स्थिति नाहि
उधवा पासि॥ उत्तम भजन म्हयादववंशी॥ सदा [illegible] पल्याहि हा नासि॥ श्रीमदासि सुलचिना॥
॥३४॥ जाळिया हि राजसंपती॥ जो चि [illegible] द्रुति॥ भागवत मुख्य सासि प्राप्ति॥ सा
सि नि श्रीती महाराजा॥ ३५॥ स गुण [illegible] देवूनं॥ अन कुळ मिळाळिया कानों॥
जो विसरना भगवंत या॥ भागवत मुख्ये [illegible] नाव॥ ३६॥ य हिं गुणि अति युक्त॥ चिवेक
सि अति विरक्त॥ श्रीकृष्ण चरणि अनुरक्त॥ मुख्य भागवत उधवा॥ ३७॥ येवं धनजय श्रेष्ठ
पण॥ ते श्रेष्ठ हे अति गौण॥ भगवत प्राप्तिचे श्रेष्ठपण॥ तेणें भाग्ये पुर्ण उधव॥ ३८॥ जो श्रीकृ
ष्णाच्या विश्वासि॥ सांगे येकांतरि सासि॥ गुह्य ज्ञान साह्ये ज्या पासि॥ त्याच्या भाग्यासि केवि
वान॥ ३९॥ परब्रह्म जे का साक्षांत॥ ते उधवासि जाले हस्तगत॥ त्याच्या बोळा माजी वर्तन॥
भाग्ये भाग्य चेत तो येक॥ ४०॥ उधव भाग्य वानिता॥ शुक जाला सद्गदित॥ स्यानंदे वोसंड
ला ते था॥ ठेला तटस्त महा सुखे॥ ४१॥ ज्याचे निज भाग्य सांगता श्रीशुकासि होन सद्ग

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

जाळी

घा ॥ उधव भाग्याच्या न ह्या ॥ मज सर्वथा मानवला ॥ ४२ ॥ उधव भाग्याचा उचकु ॥
वो सउव्ला श्री मुकुंदु ॥ ते देखो निकुरूना शकु ॥ जाव्ला थांते नीकु विस्मितु ॥ ४३ ॥ तव मुकुं
द्मण शाधासि ॥ परम भाग्ये ने उधवासि ॥ तो विन विनारू षिकेशि ॥ वचन माझ्र सिनु खला
॥ ४४ ॥ उधवासि शांति चिचाड ॥ तो प्रश्न श्री मुकासिंगाड ॥ साचपुदवा वयाकोडे ॥ नीरोपु
णवाउ सागि नव्ळे ॥ ४५ ॥ परम शांतिचा अधिकारि ॥ तुचि यकु निज निर्धारि ॥ ऐसे सउधवे
प्रेमपुरस्करि ॥ शांति श्री हरि सांगतु ॥ ४६ ॥ ... ॥ श्री भगवानुवाच ॥ बाहं स्प स न
स्मुत्र ॥ साधुर्वै दुर्जनरतै ॥ दुरुक्तैर्भि ... ॥ येः समाधातुमीश्वरा ॥ ४७ ॥ टिका ॥ उध
वा तुजे बोलिल्वासि ॥ मि सत्य मनिसा ... निके व्या आपमानासि ॥ सा हावयाको
ण्हासि शांति नाहि ॥ ४८ ॥ देवपाडु का ... हति ... संसी ॥ मुख्ये इंद्र लागे ज्याच्या पायासि ॥ ब्रह्म
मासि चि ज्याच्या दास्ति ॥ ब्रह्मस्थान ज्या पासव नाकीतु ॥ ४९ ॥ ऐसा देवु गुरू बृहस्पति
हाचा सिष्ये तु विवेक मुर्ति ॥ याव्ळागि शांतिचा साधका युक्ति ॥ तुचि निश्चिति जाणसि ॥ ५० ॥
हाचा सि ... ॥ ... अनुमोदुनि साचा बोव्लासि ॥ मु
शांति आकव्ळा व्या उधवासि ॥ अदरसहकारि रूषिकेसि ॥ अनुमोदुनि साचा बोळासि ॥ सु
घशांति श्री हरि सांग ॥ ५१ ॥ निदा अपयश अहळणा ॥ दुर्जनि दिधलो अपमाना ॥ हे साहे तो
ईस्वरा जाण ॥ निज बोध पुर्ण जो महंतु ॥ ५२ ॥ ज्यासि सर्व भुति निजात्मता ॥ द्वंद वाणलीस
न हृता ॥ तो चि दुर्जनाचा घाता ॥ साहे सर्वथा ॥ आनि सुरवे ॥ ५३ ॥ जो स्वये होये अवघे

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

५४

उधनि : साहाव यल्लागी शांति ॥ नव्हे निश्चिति प्राकृता ॥ ६१ ॥ ऐसी रिति येथे
चिति ॥ उधवाचे मनोगति ॥ स्वंर स्तुति श्री कृष्णनाथि ॥ शांतिचा निश्चितार्थ
सागरु ॥ ६२ ॥ दुर्धर्षनाचिया दुरी ॥ सुविस्ताविलालि निज शांति सि ॥ येथिं साचि
लणउधवासि ॥ ते अटक वाटल्ले नयासि ॥ व्यतिसं कोच्यासि पावला ॥ ६३ ॥
होते उधवाचे मानसि ॥ हे शांति आसाध्य सर्वासि ॥ हे जाणोनि याऋषिकेशी
सांगेईनि हासासि भिस्तुतिना ॥ ६४ ॥ श्लोक ॥ कयं यतिमहापुण्याः मिति
तारमि वाद्ववाः नमकृतं वपुचि [illegible] मिति बोधयस्तुसमाहितं ॥ ७ ॥ टिका
आता तिसो भाचे चित्त कमळ ॥ [illegible] जिन काळा ॥ इतिहास गंगा केवळ ॥ अ
ति निर्मळ श्री कृष्णोक्ति ॥ ६५ ॥ [illegible] चरन ब्रह्माद्रि ॥ श्री भागवत औदव
री ॥ जन्मलि शांति गोदावरि ॥ [illegible] निर्मळ ॥ ६६ ॥ ते गुरुयोघ नारदोक्ति
उद्धोध गंगा द्वारि व्यासोक्ति ॥ ते [illegible] ऐवे कुशावर्ति ॥ प्रगट अवचितिप
वित्रपण ॥ ६७ ॥ सा पवित्र वोघाचि यागति ॥ त्रयो घृति समद सप्तकि ॥ याथि अ
रुणावरुणा स्वर सुनिति ॥ हे स्तुग [illegible] मप्रापिजे ये होय ॥ ६८ ॥ तेणें शांति गंगाचि
खिति ॥ भरुनि उयल्ले अतिउन्नति ॥ ते ये श्रवणाचिं जे बुडि देति ॥ ते पवित्र होति
निज मोक्षा ॥ ६९ ॥ ते शांति गंगा आति विरघ्यांन ॥ उधव करावया पुनिता ॥ प्रगटके
रि श्री कृष्णनाथ ॥ भिस्तुगिन विन्यास ॥ ७० ॥ श्लोक ॥ केनचिद्भिक्षुणा गीतं
परिभूतेन दुर्जनैः स्मरता धृतिमुक्तेनः विपाकं निजकर्मणा ॥ ५ ॥ टिका

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(६)

ठ्य वा कोण्हि येक सन्यासि ॥ दुर्जनि ठपडे विनाशासि ॥ ह्मणे शयो होये दुष्ट
कर्मासि ॥ येण संतोषे मानसी समावंतु ॥७१॥ आपुले आंगिचे मळ ॥ पुढिलि शा
ति चि तासदुचा ॥ जो क्रोधेसि करितमळ मळ ॥ तो मुर्ख केवळ अंमपाति ॥७२॥
श्लोक ह्मण तिज्यासि दुर्जन ॥ सन्यासि ह्मणे ते माझे मन ॥ माझेया दोषाचे निर्द
ळण ॥ या च्या धर्मज्ञान होतसे ॥७३॥ सन्मुख कोण्हि निंदा करिति ॥ तोष्ण
अंगसंग सुखावे चित्ति ॥ ह्मण मज तुष्टला श्रीपति ॥ पापाचि निवृत्ति होतसे
॥७४॥ ऐसे निविवेकें तत्वता ॥ [illegible] छोडे दिसर्वया ॥ च दोनि निजाचे
॥५॥ यांच्या माया ॥ गाईला माया तो [illegible] घवासि ह्मणहू छा नायु ॥ ॥५॥
येदर्यि होईसाव चितु ॥ आतिल [illegible] आति विरक्त ॥ जाला वृत्तांत सांगेन
॥७५॥ श्लोक ॥ अवंतिषु [illegible] आदासिदायतमासिया
वार्नो वृकर्दर्यस्तु कामिल्लु [illegible] तिकोपनः ॥६॥ माळवे देशी अवंतिन
नगरि ॥ तेथ ब्राह्मण वसे गृहदारि ॥ कृषिव निजवृत्ति वरि ॥ जीविका करि
निरंतर ॥७६॥ गाविधन धान्य समृधि ॥ आमर्यादि द्रव्याचि सिधि ॥ परि अ
ति हाय कृपणबुधि ॥ पोटेहि [illegible] मुर्धि न खाये ॥७७॥ पोटस न कदा खाये कदान्न
तेहि नाहि उदर पुर्ण ॥ तेय अस्त्रि पुत्रादि दासि जन ॥ जठर तृप्ति न पवति ॥७८॥
न केरि निसनैमित्य ॥ त्यपिने ण धर्मकृत्य ॥ ते न ब्राह्मण आतित ॥ ते ये सदा जात सा ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

परान्मुख ॥ ८० ॥ कवडायेकलोभ होये ॥ तैं मातापिताच आधव्याहे ॥ तेसा
डुनि अंत्यजा ग्रहा जाये ॥ नमनि भय स्पर्शा पांचा ॥ ८१ ॥ मिठ नमवर्ण हाहि
न वर्णी ॥ हा धनुको पिलि अठवण ॥ हा नाये तों देखवचन ॥ स्विकारि अन्नपति
ताच ॥ ८२ ॥ धनकामासाटि देख ॥ नमनि पाप माहा दोख ॥ कवडिलोभ केव
चे मुर्ख ॥ नाठव नरक म्हापातक ॥ ८३ ॥ यापरि नोकर्म भ्रष्टा ॥ अकर्म करि क्रिया
उ भ्रष्टा ॥ अति वंचक महानष्टा ॥ केवळ नष्ट धनलोभि ॥ ८४ ॥ हा धनलोभाच्या
अवरोधु ॥ तो नांदेखे वानखवळे [illegible] हस्यादि ब्रह्मवधु ॥ केरावयासीघु
५८ स्य ये होय ॥ ८५ ॥ धनका मित्रो [illegible] ॥ धनापासि पापव्यासती ॥ धनलो
भि ज्याचि स्थिति ॥ कदर्यु वृति य[illegible]नाये ॥ ८६ ॥ तैसें धनसाचिल फजे वाड ॥ त्या
व्ये चा[illegible]ये जेकणपिड ॥ तें प्राणांतु चि[illegible]चडे ॥ विचार सुटे आसना ॥ ८७ ॥ वान
राच गाळि चेचण ॥ हा तानया[illegible]जि नप्राणां तैसा द्रव्याचा व्ययो करण ॥ तेचि
मारण कदर्या ॥ ८८ ॥ श्लोक ॥ ज्ञानयोनिययेस्तस्या ॥ वाग्मात्रे वा व्यनो चिंत
नु त्या बसवर्गधाम ॥ त्रिकाल कोभेरन चिंता ॥ ७ ॥ टिका ॥ ध्वरिच्या भा
नु बेचल काहि ॥ यालागि झेश्च देव करण चिनाहि ॥ ते यआतिथि आ
लिया पाहि ॥ कोण समर्थ कोणसु जि ॥ ८९ ॥ आतिथि आलिया जाण ॥
ऐसें बोल बोले आपण ॥ जे वचनमात्र जाण प्राण ॥ सामान कोण आ

Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

न्नोदक ॥९०॥ देखोनि ह्याचियाघसरासि ॥ ब्रह्मचारि निसठद्दासि ॥
आरसा डिलिसंन्यासि ॥ जे विराजुहे शि गोमये ॥९१॥ भिकारि सा
डिल ह्याचे द्वार ॥ अतिथि मडिल ह्याचे घर ॥ निरंतर ॥ पाहुणदुरि पाहे
(८) विटार ॥ निरास्तिक पितरे सर्वदा ॥९२॥ द्वारा न ये कोण्ही नेकरे ॥ घरसो
डुन गेल्ले उदिर ॥ काउळि वोस्पाडि घरा ॥ चिडि सचारा मिळना ॥९३॥
सुग्यासि पडे निह्मल्ले घन ॥ तेहि धरिल विटो अन्न ॥ पोटे न खाये जो आप
ण ॥ तेथ कथा कोणई तराचि आयां तसुकलागव्यां पोटि ॥ चण ॥५॥
॥५॥ हि न खाये जगजेटि ॥ तेथे काय सिरसेवकाचि गोष्टि ॥ काजळि पोटी ॥ स्त्रि पडे
पुत्रा ॥९५॥ जैव मन पडे ह्यासि ॥ तेवनकरिल कहारासि ॥ आधिक वेचकी
णे सासि ॥ या व्हागि उपवासि स्वयपाद ॥९६॥ तेथ कुळेगुरुचा सन्मान ॥ कु
ळे धर्मगोत्र भोजन ॥ व्याहिजावाई वोग्मान ॥ धन को भिजाणक दान करि
॥९७॥ ऋतुकाळि फळे ये ति पुर्णि ॥ सा दृष्ट भेटि हा रिजाण ॥ परिजीव सिव्यळिग
ण ॥ प्राणं ति आपण होरे दि ॥९८॥ मातच स्तन पान सेविले ॥ तेचि क्षिर रसना
स्पिळ ॥ पुट दुध चिवजिल्लि ॥ वृत धरिल धन लोभे ॥९९॥ रसर सनेचे माहे
तेने विणगाद कि थोर ॥ धन लोभु आति निष्ठुर ॥ करि कर कर भेटि ने दि ॥१००॥

68

वस्त्र मळकि आति जिर्ण ॥ मस्तक सदा चा मळिन ॥ मुखि वाक नि च नि जाण
स्त्रीपान नदेख ॥ ५ ॥ सन वार दिवाळि दसरा ॥ नेणुन जो धळ घालि घरा ॥ अ
न विण पिउ ळे कुमरा ॥ कदुर्य ख राथा नाव ॥ ५ ॥ देखोनि कदर्यु वर्त आपण
धन ळो भ धर्म हिण ॥ विमुख जाळे सज्ञान ॥ ते चि निरोपण हरि बोळ ॥ ६ ॥ श्लो
॥ ७ ॥ कस्येक दर्यस्ये ॥ दुःख न पुत्र दाराश्च ॥ दारा दुहितरो भृत्य ॥ विषण्णा
नाच प्रियं ॥ ८ ॥ टिका ॥ नाहि स्वधर्मि निज सिळ ॥ दान धर्म खुंडि समुळ ॥ अ
ति लोभि सव ळ ॥ यासि दुहिळ वे ॥ आन्ना छादने विण ॥ कुटुंब सहि
त आपण ॥ जो कदर्य वि निज प्राण ॥ धन यत्ने नावे ॥ ५ ॥ कदर्यु नरासि दु
ख ॥ मुख्ये आस्त्रि होय विन्मुख ॥ आणि सेवक ॥ पुत्र हि प्रामुख्ये होति
त्यासि ॥ ६ ॥ आपुल जे कां सखे ॥ देखोनि गति विशेषु ॥ द्रव्ये विभागा
च्या समंधु ॥ कळो समधु आरंभ ॥ ७ ॥ आसोनि आप्तिय धन ॥ न करिमा
न रासुन बोळवण ॥ कन्या स्नोमु नि जाण ॥ आप दारूण साद देति ॥ ८ ॥ गोत्रजा
स दाचि ति न ॥ हा मरळ तैजे उदुद भात ॥ आप्त ते जाले आनाप्त ॥ आवघ अन हि
याचि ति ॥ ९ ॥ ज्याचि या द्रव्यासी जाण ॥ नाहि धर्मचि संरक्षण ॥ ते का ळे हो यचि
क्षीण ॥ तेचि लक्षण हरि सांग ॥ ९ ॥ श्लोक ॥ तस्यैवं प्रक्षविनस्या ॥ च्यन स्योभ

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

यल्लोकक्षत्रः॥धर्मकामविहिनस्य॥न्दुसुचपंन्चभागिना॥१०॥
॥टिका॥स्वयेनाजेवि्नलाविहातु॥ठेव्यापासिंजैसस्तुत॥यानावेबोलीजेयज्ञ
वित॥आसेराखतग्रहोजैसा॥११॥केवळधर्मकामरहित॥धनलोभिजैस
स्तुत॥यानावबोलीजेयक्षचित॥जीवाहुनिप्रहअर्थभानि॥१२॥स्वशेरिरिभोग
नाहिजाण॥तेपाईहलोकजालासुन्ये॥नाहिस्वधर्मकर्मपन्चयज्ञ॥परलोकसु
न्येतेजाला॥१३॥यज्ञाचेपंन्चविभागि॥यज्ञभागनपवेयालागि॥जेकोपोनिपंच
॥६॥ भागि॥वितनाशालागिउदित॥१४॥पावोनिब्राह्मणजन्मवरिष्ठ॥धनलोभेस्व ॥६॥
धर्मनस्थातोहायेउभयेलोकभ्रष्ट॥१५॥करितांआतिआ
यासु॥जोडलाआर्थबहुवसु॥याचधर्मओळखनासु॥तोहिविलो
सुहरिसाग॥१६॥श्लोक॥ [illegible] विकाशः उपस्करदस्यु
रिदोप्रचोर्यप्रगच्छन्तिधनंबहु यासपरभ्रमा॥१७॥टिका॥प
चयज्ञदेवनासकळ॥येणउपद्रिल्याकेवळ॥द्रव्यलाभाचपुन्यमुळ॥पु
ण्यक्षयेतत्काळछेदिल॥१९॥द्रव्यप्राप्तिपुष्पदिवाकर॥आस्तमानागेलातो
भास्कर॥गगद्रव्यलोभाचाप्रचकार॥अधर्मथोरदारवा॥१८॥प्रयाससंचि
लिसंपति॥तिसिअधर्मअंधराचियेराति॥लोभत्यांपंन्चयेज्ञमुक्ति॥पन्चधा
पावमाहानासु॥१९॥सुखिनकरिकुटबोला॥गि॥जोनिजामानिवविनो

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(२४)

भोगि ॥ जो धन नवेचि घमळिगि ॥ तो स्वपचचि भागि ठवति ॥ २० ॥ देवदया
राज दैवी ईआगि ॥ आधर्मरोग स्वचर आगि ॥ हे पचि धाजाणवि भागी ॥ द्रव्येनास
त्मागि पावति ॥ २१ ॥ नाहि द्विजपुजा श्रधामुक्ति ॥ नाहि लोकिक क्रियाउचित
नाहि दानादि धर्मविदोक्त ॥ द्रव्य क्षयेतेये अवस्य ॥ २२ ॥ जे धनाहि वडिलासि
सन्मान ॥ जेथे नाहि पंच महायज्ञ ॥ जेथ गुरुस्वि कृहिति अभिमान ॥ तेथ क्ष
ये जाणउद्भवला ॥ २३ ॥ ज्यासि परांचा द्वेषु सदा ॥ जे बोळति पराप वादा ॥ जेच
दति धनगर्वमदा ॥ तेथ क्षये सर्वदा [illegible] ॥ २४ ॥ या द्रव्यास याचलक्षण ॥ ग्रथा
आ धारे निरोपण ॥ स्वये सागती [illegible] दयोकु पुर्ण निजभक्ता ॥ २५ ॥ स्लो
क ॥ ज्ञातयो जग्रहुः किंचित्‌ [illegible] दस्यव चव किंचिदु घवः दैवतः
कालतः किंचिद्धलबंधोत्र [illegible] नृ ॥ ११ ॥ टिका ॥ स्त्रिपुत्र होउनि
यकांते ही दवा नेव्हा कितियेक ॥ गोत्रज मिळोनि सकळिका ॥ बळकार देखता
नेव्ह ॥ २६ ॥ चोरि फोडुनिया घर ॥ काढुनि नेल्हे भांडार ॥ आगिल्हा छिध
रवस्त्रपारु ॥ जाल्हा व्यये ॥ २७ ॥ हिसालागे लिखेत ॥ प्रवृर्तु बुडालाजे यिचा
तेथ ॥ विश्वासे गेवा घेउनि जाति ॥ खतेखत हारपले ॥ २८ ॥ झाडिगे विल्या
कापुरउडे ॥ समुद्रामाजि नारु बुडे ॥ पातकरावरि धाळा पडे चहुकडे आपावो
॥ २९ ॥ एक येउनि येकांति ॥ मुळाम्याचिना णि देति ॥ धनलोभाचि कार्कु

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

ळती॥ ह्याति च्चि संपत्ति सासिंदे ॥३०॥ स्वचक्र परचक्र विरोध धाडि॥ खणी
तळाउनि घरफोडि॥ तळे धरिन्च ठेवण काढि॥ भरूनि कावडि धन नेति ॥३१॥
पाणि रिघपे वात॥ तेण धान्ये नास समस्त॥ ठकसे बोनि हार वित॥ देव हात
तो जाळ ॥३२॥ गोधणिस व्या रोग पड॥ नि माळ गाई म्हसिंच वाड॥ उदार ने
ळ गणबदि घोड॥ तोरणि पडे माहायुधि ॥३३॥ सुमिनि क्षपजे कर ज्वाति॥
ते आपव्या कड घुळि बोदिति॥ ते ये [illegible] निनिज संपत्ति॥ तोडि माति खयेयुधा
ळि ॥३४॥ बुधि सागति वाउ वाडे॥ ते शुन्न गोडि धा व्हा दगड॥ तैसे वेवे बुधि
॥५॥ स हृद॥ साचिचाडे घरूं गेला [illegible] विळे जे अनेक॥ ते प्रथ्वि गिळि वळे ॥५॥
नि द्रा:दैरव॥ भाग्ये जाळे डिवि सुरव [illegible] ळ आनुवळ रिपते गावे ॥३५॥ अध
र्मे व्याद्रुष्ट जाळे हिण॥ विपरित [illegible] च चिन्हे॥ पाळट व्हा निज वर्ण॥ ब्रा
ह्मण पणाल्लक्षणे ॥३६॥ देखे तो पुस जाति कोण॥ तो साग मि ब्राह्मण॥ ऐके सा
चन मने मने॥ वर्णाश्रम पण माळ वळे ॥३७॥ ऐवं निराषे जाल धन॥ ब्राह्म
णा हृगेळ जाण॥ म्लान वदन हिन॥ दिना खेद रवि न आस दुखि ॥३८॥ श्लो
क॥ स पेयं द्रविणनैः स्वधर्मकाम वर्जित [illegible] पेक्षितश्च सजनैश्चिंता
मायेदुत्तस्य ॥१४॥ टिका॥ गेळे सेत नि माळि कुघवाडि॥ घर पाडि ळ परच

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

कृ आडि धन न्नासव्हे नाहिक वडि आधर्मचि जोडीले हृदशा ॥४०॥ नाहि
स्वधर्म कर्म ना दान ॥ विहित भोग न करि आपण ॥ म्हणे धन व्हे भ्याच नासल धन
जो विकास्त चप्पर काच ॥४१॥ दैवे जाला परान्मुख ॥ म्हाहातभाग्याचि हतादेख
स्त्रिपुत्र जालिया विमुख ॥ ते हि निदोष ॥ द्वडिले ॥४२॥ ऐक धनलोभा
च्या ठाई ॥ इष्ट मित्र सुविचि नाहि ॥ गोत्रजास म्हाच सुख काई ॥ द्वडिला
88 पाहि ॥ उपक्षिति ॥४३॥ प्रसन्न निद्राकारिति लोक ॥ राडेपार युकीनि देख
खा व्याना हि विषसुख ॥ भाग्य नाभीक मिळ ना ॥४४॥ भिकला गिळे
जे थैथिगेल्हा ॥ म्हणति काळते … कां आला ॥ तो धन लोभे मुळला
भळा नाग विळा ईश्वर ॥४५॥ … नेदिति लोक ॥ धन जात निजा
चारंक ॥ चिंतावर्ति पउला देख ॥ दुख महा दुख पावला ॥४६॥ श्लोक
नस्यवृध्यं यनो दीर्घनष्टय स्तप स्विना खिधनो बाष्पकंटस्य
निर्वेद सुमहान् भूत् ॥१॥ टिका ॥ धन लोभ्याच गेल धन ॥ सुवे
न वच आगवण ॥ ते आग विना फुटते आक्रमन ॥ तळमळिजाण आति
दुख ॥४७॥ कांटारूतला भुजंगक पाव्हि ॥ पुसतुट चि यासाप सुरळि
ता काजह्ळा वेगळि मासोळि ते सातळ मही आति दुख ॥४८॥ मनेअ

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

॥ चिंता निरुधन ॥ हृदई च्या लीळ स्फुंदन ॥ अश्रुधारा श्रवतीन येने मुर्छी
येणं क्षणं क्षणा ॥ ४९ ॥ पोटांतुले आंतीचर फडे ॥ धायें मोकलुनि रडे ॥ उगी
बैसुन पाहे पडे ॥ डोळ गाडं बुडे आर्डत ॥ ५० ॥ मग म्हणे रकुट कटो : जाळो
येकचवेळ करंटा ॥ आहा विधात्या दुष्टा ॥ काय आदृष्टी लिहिले ॥ ५१ ॥
मज ठाव नाहि कोन्हि कडे ॥ विचारासंभवना पुढे ॥ आनि दुख आले जीना
कडे ॥ येणं विचार मोहा दुखि ॥ ५२ ॥ हे अल्प दुख पावलो येथ ॥ पुढे यो
र दुख आहे मातें ॥ यमदंड ल्लो[illegible] ॥ कोण तेथे सोडविल ॥ ५३ ॥
॥८॥ म्या नाहि केले पंचमाहा यज्ञ ॥ ना[illegible]ल आतिति अन्न ॥ नाहि केले पीतृ ॥८॥
तर्पण ॥ मास दुख कोण निवारि ॥ ५४ ॥ म्या नाहि दिधले दान ॥ मि नाहि स्म
रलो नारायेण ॥ मज येति नरक दारुण ॥ तेथे कोण सोडविल ॥ ५५ ॥ म्या ना
हि केलि द्वीज पुजा ॥ नाही भजलो अधोक्षजा ॥ नाहि वंदिले वैष्णव राजा मास
दुख सहजा कोण नासि ॥ ५६ ॥ मि सर्वथा अकर्म करि ॥ बुडालो बुडालो आघो
रि ॥ धावे पावे गा श्रीहरि ॥ मज उधरि दिनात ॥ ५७ ॥ कृपाळुवा मुरारि ॥ आच्युता
अनंता श्रीहरि ॥ गरुडध्वजा गोवर्धन धारि मज उधरि दिनात ॥ ५८ ॥

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

तुवा रक्षियेले प्रल्हादासि ॥ अंबरुषि गर्भवासि उदरी राखिले परीक्षिति
सि ॥ तैसे मज दिनासि उधरी ॥ ९४ ॥ तुवा तारिले आहिल्येसि नष्ट
उधारिले आजामेळासि ॥ उद्धि ध्यान लिंगजे द्रौपदीसि ॥ तेणवेगेसि मज
तारि ॥ ९० ॥ माहादोरा ॥ चिदाकाशाणि ॥ नाम तारिलि कुंटणि ॥ तेण धावेच
क्रपाणि ॥ मज दुष्टाला गुंतिं उधरी ॥ ९१ ॥ जळो जळो हा धनकामु ॥ वृथा
गेला मानुष्य जन्मु ॥ फुकाचें जें रामनाम ॥ तेंहि आयुष्य मन म्हणेचि ॥ ९२ ॥ राम
नामाच्या प्रतापा साटि ॥ जळति माहापापाच्या कोटि ॥ घोर आधम म्हियेकु
त्रिषि ॥ नाम वाग मुखटि न म्हणेचि ॥ ९३ ॥ ऐसा मानुनि आपराधु ॥ आ
नुताप करि नारदेवु ॥ उपजला आंतिनिवेदु ॥ तेचि गोविंदु स्वये सांगतु ॥ ९४ ॥
श्लोक ॥ अहो पश्यत मे मोहं ... यन्नृत्वा पितांः न धर्मायि नका
मायेयस्या यर्थायासईदर ॥ १७ ॥ टिका ॥ हान चुर निम्हण कट कटा
ब्राम्हण देह मोक्षाचा वाटा ॥ तो व्हाहा निमिअ अनिकरटा ॥ धनलोभे चष्टनाडे
ले ॥ ९५ ॥ जेण देहे लाभे मोक्षसुख ॥ सा देहासि भ्यादि घेतले दुःख ॥ धनलोभि
मि पर म सुखें ॥ मज ऐसा आणिक आसना ॥ ९६ ॥ वेचिना धर्मकामासि ॥ आयु
जोडव्यासायासि ॥ हा आर्थ चिदशा ऐसि ॥ अतिदुःखसि मज फळलि ॥ ९७ ॥
बापु धन लोभाचं कौतुक ॥ ईह लोक ना परलोक ॥ धिते अंतरले मोक्ष सुख ॥ भो

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

नरक आनि वार ॥६८॥ देखें ज्या नरकाचा गाईः अकल्प बुडता गावना हि ॥ ध
न लोभ याचि तैसे गाई ॥ ते म्या नरदेहि जोडिले ॥६९॥ जो जन्मला ब्राह्मण देहि
तो पुज्य होये लोकि तो हि ॥ मोक्ष लाग ज्याचे पाई ॥ म्या आभाग्या गेते हि नासिले
10 ॥७०॥ लोभ धन जे साचिले ॥ ते निःशेष नासोगेले ॥ पर मज लागि अति दुखि
करुनि गेले ॥ बाधोनि दिधल महा नर्की ॥७१॥ उत्तम देह जाला प्राप्त ॥ तो धन लो
ष्य भे केला व्येर्थ ॥ आयुष्य गेले हातो हात ॥ अति संताप अनुताप ॥७२॥ धन लो
भाचें अचार ॥ वृथा गेले मासे क[illegible]येउ पजल्ले ठकूट ॥ आनि चोरवट स
॥१९॥ विवेक ॥७३॥ धन लोभि जो का न[illegible]कल दुखाचा भांडार ॥ धन बधक ते अ ॥१९॥
तिपामर ॥ स्वमुख साचार निदिति [illegible]लोक ॥ प्रयाणार्थ किंदयाण न
सुखाय कदाचन ः देहश्च म[illegible]ना[illegible]य मृ स स्यन र कायेच ॥७४॥ टिका
प्रयासे जे धन बधक ॥ त्यासि देहि लोकि नाहि सुख ॥ धन रक्षिणी आनि दुख ॥ ते जा
ता देख प्राणात ॥७५॥ धनागमनि आति कष्ट ॥ धन रक्षणी कष्ट श्रेष्ठ ॥ धन नासे
होये हृदये स्फोट ॥ इह लोकि कष्ट धन लोभ्या ॥७६॥ यापरि इह लोकि दुख ॥ आध
र्म खुटला परलोक ॥ मरतां उदरि अद्वळ नरक ॥ आवस्यक धन लोभ्या ॥७७॥ जो
धर्म करि ना स्वयेन खाये ॥ जो मज सारिखा कदर्यु होये ॥ त्यासि विचरते वाटते
दुखपा हे ॥ नाहि सुख होय कदर्या ॥८०॥ लोभ चीवस्ति जिय बाइ ॥ तेय स्व

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

ते य स्वप्नी हि सुख नाहि ॥ क्रोधु अतिनंदु न पाहि ते चि स्व सुख हि सांग नू
॥७७॥ स्लोक ॥ ते स्पोचे [illegible] स्विनां मु चे क्रो सांचा वृगुणिगुणा
क्रोभस्व [illegible] पितान [illegible] निम्चे चोर प [illegible] यिदं ॥ ७८ ॥
घुडेसि ॥ जो आंगे वि भाडि म्हादणासि ॥ रवां दिवा होनि आणि इायासि येक्हडि कि टिका ॥ रणिं पउनं
र्तिज्यासि जोउ चिळे ॥८०॥ लोभु संचरो नि श्यामासि ॥ येक चोत माग विरायासि
ते चि आप किर्ति होये सासि ॥ जे रुप नाहि सुखवे ॥ ८१ ॥ ह्यासि न मना रहा ॥ ना
ण ॥ करू पाहे आपणास मान ॥ ह्यासि लोभ अपुनी नाग वण ॥ मुर्ख पण त्या पिल
॥८२॥ स्वयेकरि गाकन्यादान ॥ स [illegible] होये पावन ॥ तेथ हि चेताळोभ
या धृता धन ॥ अघ: पतन घन घ न [illegible] ॥८३॥ दाता देउनिं दान ॥ दान प्रसंग
ळ उपार्जिधन ॥ ते चि दासासि दु [illegible] पा [illegible] न दानासि ॥८४॥ वेद शास्त्रे करुनि
या पठण ॥ पडित जाव्ळ आनि स्व इान ॥ ता [illegible] धन क्रोभ छेचि लेजाण ज्ञान आभि
मान प्रतिष्टा ॥८५॥ देह प्रतिष्ट चिये सिधि ॥ पंडितपडि तां वाद चिघि ॥ शोभ रोक्
स निरोधि ॥ नाना छळ नोति विरोधु ॥८६॥ स विवेक स ज्ञान श्रायासि ॥ लोभ
आणि निंदास्यदासि ॥ ईनराचि गति कैसि ॥ ते क्रोभा चिदासि होउनि वोति ॥८७॥
क्रोभ स्तुथासि क ति आ स्तुप ॥ लोभु तेथे निंदास्पद ॥ ते चि दुष्टान त विशिद ॥ येक
प्रसिधु सांगतु ॥८८॥ कुळ सिळ अति सुकुमार: रुप सर्वांग मनोहार ॥ नाकि

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

ष्वन ताअणु भाये ॥ नीघु सुदर नेण होये ॥ ८९ ॥ तें विंअ व्यहि लोभ च्चि जे च्छी
ति ॥ नाति औदर्य येहो की नि ॥ क्लोभा ऐसा त्रिजगति ॥ कनाआिपकि तिंदुजा
नाहि ॥ ९० ॥ धन क्लोभि सदा विरोघु ॥ धन लोभि नोडि सरव बघु ॥ धनक्लोभ
ऐसा बाधु आ ति अशुध आसना ॥ ९१ ॥ श्लोक ॥ अर्थस्य साः धने सिद्धः उ
किर्षर क्षणो व्ययं नाशोपभोग आयास ॥ त्रासं च्चिंनो घमोनृणं ॥ ५५ ॥

(11)

टिका ॥ प्रथम सिणावे द्र विजाउ ता ॥ दु … पिणावे नाटचिना ः द्रव्ये जा क्षे जनि
॥५५॥ उ क्रु त्रो ता ॥ न ही क्लोभ सर्वथा पुर … द्रव्या क्वा गिभावार्थ ताः जे स
कष्ट तिसर्वथा ॥ ते स्य कोन्हि कष्ट … नपर ब्रह्मसर्व ना खेच्छ ण ॥ ९२ ॥ ॥५०॥
येवं का क्वि जो उव्या द्रव्या सि ॥ ननद … ते च्चिता मानसि ॥ अति शो ये क्वा गच्छि
ज्ञि वा स्वि ॥ आ हिणंसि घुक घु कि … पुत्र माता पिता ॥ स्वासि पाते जनास
र्व या ॥ आपध्या होउनि परना चि … स आर्या भाने ना ॥ ९३ ॥ विसरोनि यानीज
धा ना ॥ चो रापासुनि रारव विता ॥ वि नरक्षणि निज च्चित ॥ नाहि आवश्या ये का ग्र ॥
॥ ९४ ॥ ऐसि ये काग्रता करु नि ॥ जदि क्वा गता भगवे द्रक्ष जनि ॥ गारि
वस्य होता चक्र पाणि आर्ध क्षणि साधको ॥ ९५ ॥ उ च्चिता नु च्चिताचि
वा हा सि द्रव्ये वे च्चिताउ द रा स्वि आ ति शा ये हो य कोसा वि स्वि ॥ धन
व्यं वो त्रासा स्वि ॥ उपजवि ॥ ९६ ॥ येवं जो दु निर दिना द्रव्या सि ॥ आव

… joint project of the Rajawade Sanshodhak Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

चट नास्तु हो येजे ह्या सि॥ तो आनि श्रम चदे मनासि हो नि घनापा
सि बंधक ॥ १९॥ द्रव्ये आर्जुनि बसप्रियासि॥ द्रव्यार क्षणि चि नचा
वासि॥ ऊ च्ये व्यई वाळासात्रासि भ्र माचार हि वासि घन नास ॥ २०॥
आदिम ध्य व्ययसा नि पाहि॥ द्रव्ये नेस मुळ आपाई॥ नेय स्तु खाऱ्याले
हु नाहि॥ हे नानरे सेपाहि मज आनि ॥ ॥ आयास्तत्रासंचितसहि
तसहित॥ धना पासि ध्रमनं दते॥ अर्थ ई न का अनर्थ युक्त॥ ते चि अ
नर्थ स्वये सांग॥ च॥ श्लोक॥ ... सानं तदंभः कामक्रोध स
योमदः भेदो वैर म विश्वास ... स्पर्धा व्यसनानि चः॥
टिका॥ अर्थ सर्वांगि अनर्थ ... ॥ ह्मे वचन त्रीसस स म॥ पृथ्वि
माजि जेजे अनर्थ॥ ते ते अर्थात उपजति॥ २॥ पुसाल आर्थाचे अ
नर्थ॥ ते सांगता असंख्यात॥ संक्षेपे सांगेन येथ॥ पंधरा अनर्थ अ
र्थासि॥ ३॥ प्रथम अनर्थ अर्थासि॥ चोरि अस आर्थापासि॥ अर्थ नाहि
गुज यापासि॥ ह्यासि चोरासि भये अभये नाहि॥ ४॥ द्रव्य नाहि ज्या
चोहाति॥ ह्याते देखोनि चोरू क्षिति॥ काहि मागळ आह्मा प्रति॥ ह्मणोनि
ढापति ह्या भेणे॥ ५॥ अनर्थ ने त्रां नरे नेणे॥ को धात चदि सर्व स्वचेण पर

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com